

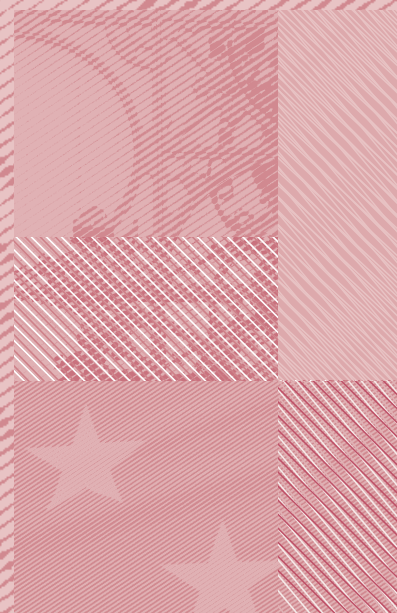
CINQUENA EDICIÓ DEL CONCURS
ESCOLAR DEL BANCO DE ESPAÑA

2011

**EL DEUTE SOBIRÀ, LA FASE MÉS
RECENT EN LA CRISI DELS MERCATS**

Equip de l'Institut POBLENOU
BARCELONA, CATALUNYA

BANCO DE **ESPAÑA**
Eurosistema

CINQUENA EDICIÓ DEL CONCURS ESCOLAR DEL BANCO DE ESPAÑA
EL DEUTE SOBIRÀ, LA FASE MÉS RECENT EN LA CRISI DELS MERCATS

Aula Virtual del Banco de España:

<http://aulavirtual.bde.es>.

Traducció: Institut Poblenou.

Es permet la reproducció amb finalitats docents
o sense ànim de lucre, sempre que es citi la Font.

© Banco de España, Madrid, 2011

Depósito legal: M. 27687-2011
Unidad de Publicaciones, Banco de España

TREBALL GUANYADOR DE LA CINQUENA EDICIÓ DEL CONCURS ESCOLAR
DE L'AULA VIRTUAL DEL BANCO DE ESPAÑA

EL DEUTE SOBIRÀ, LA FASE MÉS RECENT EN LA CRISI DELS MERCATS

EQUIP DE L'INSTITUT POBLENOU
BARCELONA, CATALUNYA

Johanna Yadira Proaño Caiza
Thalia Mercedes Paucar Puma
Sonia Rico Castro
Adriana Martos Casal
Mansata Sanyang Manich

Professor coordinador: Rubén Pino García

Tot i que ens resulti difícil acceptar-ho les coses es repeteixen més del que ens agrada creure: això és el que vaig aprendre i així us ho explico.

Acte 1 Abans

Aleshores, a Eupora, un arxipèlag d'illes acostumades a batallar les unes contra les altres, es començava a convida felicitat. Poc a poc, la prosperitat niava en cadascuna de les seves illes i encara que, potser, abundava més en alguna que una altra en general la vida era bastant idíl·lica.

Un consell de savis, desitjosos de resoldre les últimes esclatxes de baralles que separaven les nacions, havia decidit establir el tractat de la Unió Euporea. «Estrenyem llaços comercials i l'amor i la concòrdia apareixeran sols» es van proposar. Lentament, d'una en una, de dues en dues o, fins i tot de varies en varies les illes van anar integrant-se en la Comunitat Euporea, enfortint-se totes elles econòmicament i estrenyent els llaços de confiança.

A Siepstain, illa a sobre la que versa aquest escrit, es va proposar la unió a la comunitat i aquesta va ser acceptada després d'una votació popular a la plaça de l'únic poble de la illa.

Siepstain, era un lloc tranquil. Els productors de plàtans produïen plàtans, els productors de taronges produïen taronges, els conreadors de vinyes elaboraven deliciosos vins i els ramaders extraordinaris formatges. Per la seva banda, l'únic constructor de cabanes construïa cabanes. Les taronges i els plàtans es podien menjar i el vi es podia beure perquè els fruits eren sembrats, atesos i recol·lectats pels grangers que es dedicaven a aquesta tasca.

Com la temporada de plàtans no coincidia amb la temporada de taronges ni aquesta al seu torn amb la verema, l'intercanvi no era viable. Per aquesta raó intercanviaven les seves mercaderies per uns pergamins, que qui aconseguia acumular, dipositava en unes caixes de fusta disposades en unes paradetes allotjades a l'entrada de diferents cabanyes a la plaça major del poble.

Els gerents d'aquests llocs, prestaven l'excedent de pergamins a aquells que necessitaven comprar llavors i lliuraven part del benefici que el préstec generava al dipositant, qui al seu torn podia disposar dels seus estalvis quan havia d'emprar-ho per millorar el seu negoci. També prestaven a l'alcalde del poble i el seu equip amb la finalitat de millorar els camins i altres infraestructures per a la comercialització dels productes, així com per oferir serveis a aquells més desvalguts. Tot això vigilat de prop pel governador dels negocis de les paradetes que controlava que no s'excedissin en la seva feina i comprometessin el sistema financer.

Acte 2 L'expansió

Amb l'entrada en la Unió les coses tendien a millorar cada vegada més. Es van unificar els pergamins de pagament i això va donar confiança als inversors d'altres illes. Els diners abundaven, doncs les opaques caixes de fusta desbordaven d'ingents sumes de diners barats procedents d'altres illes i fins i tot d'altres arxipèlags. S'invertia alegrement i nous productes apareixien.

A Bolsón (lloc on es comercialitzaven els títols de les empreses) triomfaven les accions de les companyies de comunicació per senyals de fum. Aquesta tecnologia, coneguda com puntopom havia d'acabar (segons els experts) per desplaçar els sistemes d'intercanvi coneguts fins avui. Aquesta tecnologia no deixava d'expandir-se, però va arribar un moment en què aquest negoci va deixar de tenir tant èxit. Però llavors, qui veritablement estava en expansió era el constructor de cabanes. L'arribada de forma conjunta a l'edat adulta del fill del conreador de plàtans i del fill del conreador de taronges i l'arribada d'un nou ciutadà procedent d'un altre arxipèlag havien triplicat els seus beneficis. A més, com no havien més constructors es va enriquir ràpidament.

Aquest fet va ser vist per tot el món: els ciutadans que van veure revalorada les seves cabanyes, l'alcalde que tenia un gran pressupost i els treballadors de qualsevol sector que rebien suculentos ofertes del constructor per treballar per a ell construint cabanes.

El negoci era tan bo, que els gestors de les paradetes van començar a sol·licitar cada vegada més diners per prestar a tot aquell que volgués construir cabanes. Grans sumes procedents d'altres illes calmaven les necessitats de crèdit. El preu de les cabanes no deixava de créixer. La gent ja no estava interessada a conrear plàtans, ni taronges, ni produir formatges. Ningú volia formar-se.

Tothom pensava a acumular cabanes i com més grans millor. Total, si en algun moment no es podia afrontar el pagament del préstec de pergamins es venia per una quantitat superior a la compra i encara quedava una mica de benefici.

D'aquesta manera en Siepstain va augmentar fortament la demanda de cabanes, ocasionant la prosperitat del negoci constructor i suscitant especulacions entre els vilatans, que abandonaven les seves tasques habituals per dedicar-se a aquest negoci. També el negoci financer estava en auge, els gestors de les paradetes van multiplicar el nombre d'oficines i competien feroçment per incrementar la seva porció de pastís.

Però, com era possible que succeís això? Qui podia finançar aquest increment de l'activitat del sector de construcció de cabanyes? D'on sortirien els estris que necessitaven els habitants per subsistir? La resposta és senzilla, la veritat és que hi havia tal abundància de pergamins, que el cost que representava demanar-los prestats era pràcticament nul. Qualsevol que necessités pergamins podia anar a veure als gestors de les paradetes qui, cada vegada amb menys garanties prestaven a qui ho demanés. Evidentment, la gent que es passava al sector de les cabanes havia de seguir consumint, però com hi havia un excés de pergamins en moviment que arribava d'altres illes i arxipèlags, ningú semblava preocupat.

Bé, ningú exactament no, el governador de les paradetes va començar a caure en el compte que hi havia més habitatges que ciutadans i el que els ciutadans de Siepstain endeutaven, a través de les paradetes, als ciutadans d'altres illes començava a ser preocupant. D'aquesta manera va decidir començar a donar tocs d'atenció.

En qualsevol cas hi havia marge de maniobra, a la cabana del governador dels botiguers feia temps s'havia pactat imposar l'obligació d'una sèrie de garanties (genèriques i específiques) sobre els pergamins dipositats en les caixes de fusta. Això feia que el sistema financer de Siepstain resultés més robust que el de moltes altres illes.

Acte 3 L'inici del problema

Els grangers abandonen els seus camps, els pastors els seus ramats, els comerciants els seus negocis. Tots es van centrar en la construcció de cabanes. El preu de les mateixes

no deixava d'augmentar. Tothom, hipnotitzats, desitjaven adquirir cabanes, doncs resultava un valor segur. Per la seva banda l'administració, gràcies al seu gran pressupost oferia cada vegada més serveis gratuïts.

Així va créixer el miratge. Els ingressos dels ciutadans creixien, però molt més ho feien els deutes, es demanaven més préstecs per comprar cabanes i amb l'augment dels preus de les mateixes, els ciutadans ampliaven els préstecs per pagar viatges, o productes importats d'altres illes.

El governador de les paradetes començava a preocupar-se seriosament, sabia que tard o d'hora el flux de pergamins i productes havia de recórrer el camí invers. El molt que compràvem productes de fora havia de compensar-se amb unes vendes en la mateixa proporció, amb el problema afegit que l'única especialització dels productors de la illa era la construcció de cabanes, difícilment exportables.

D'altra banda per col·locar les noves cabanes calia buscar nous compradors i els que tenien mitjans no requerien ja més cabanes per a ells. Els botiguers per ampliar el volum de negoci van començar a traspasar vells límits establerts. Donaven més del 100 % del valor al que es taxaven les cabanes i fins i tot existia poc rigor en la mateixa taxació.

Acte 4 Es va acabar la festa

De sobte es va descobrir que la situació de Siepstain es donava en altres illes; fins i tot en un altre arxipèlag, Arémica, havia sofert breu temps enrere, una inversió desmesurada en cabanes. Les seves paradetes havien prestat a gent de dubtosa capacitat d'afrontar els pagaments. A més havien empaquetat i venut els crèdits a tenidors d'altres illes que creien comprar un producte veritablement rendible.

Davant el dubte del que podia passar si el prestat no es retornés es comença a tremolar, què passaria si no es retornessin els diners que tenim en les cabanes de les paradetes? – es preguntaven els creditors. L'angoixa va anar en augment quan es va descobrir que alguna caixa d'una paradeta d'un altre arxipèlag, estava més buida del que semblava i això fa que acabi en fallida. Mai es van rebre de tornada els diners gastats i diversos paradetes van tancar com a conseqüència. Tothom pensava què podia passar, qui seria el següent. La gent d'altres illes ja no volia deixar diners a aquells països, els quals, el seu vigor productiu no garantís que els diners anaven a ser retornats.

Els creditors van començar a tremolar, però encara quedava cert marge per Siepstain doncs la normativa que regia l'activitat de les paradetes, més estricta en quant al nivell de garanties exigides era més prudent que en altres illes.

Les paradetes euporees i els d'altres arxipèlags, desconfiats i sobresaltats per l'experiència, van decidir no cedir més pergamins a Siepstain. Al país va començar a propagar-se la por. Sembla que les paradetes no tenien diners i que no hi ha solució per al problema. I no només les paradetes patien. A ritme creixent apareixien fortes restriccions al crèdit. Els agricultors no aconseguien que les paradetes els acceptessin préstecs per comprar llavors per iniciar novament el cicle que porti a la collita, i l'alcalde, intentant donar ocupació als jornalers que no poden emprar per la falta de llavors, comença a endeutar-se fortament.

Els països més rics persistien en el seu pla de no prestar a aquells que no puguin assegurar que regenerarien els diners. Coneixedors que si molts agricultors no podien conrear els seus productes es farà més difícil recuperar el que prestin.

Acte 5 Companys de viatge?

Davant els problemes pels quals passava Siepstain, diversos analistes van decidir incloure-la en el grup TRIS, que donava lloc en aquells analistes més irònics a dir «aneu a la fallida en un TRIS».

TRIS era l'acrònim format per les inicials de diversos països Tortugal, Recia, llatia i Siepstain. Bé de fet la l corresponent a llatia va anar mutant durant un temps. Ara llatia, ara *Iranda, ara les dues. En qualsevol cas l'etiqueta no era d'allò més beneficiosa per als membres considerats com a integrants en el grup.

Mentre els alcaldes garantien amb diners públics el rescat de les paradetes de les seves respectives illes, els creditors posaven la creu sobre el deute d'aquests ajuntaments. Les pors creixien. Seran capaços de mantenir tots els mateixos pergamins com a moneda. Haurien de sotmetre's als designis de l'auster Sr. Rescat?

Acte 6 Prestar la sal al veí

El Sr. Rescat era una espècie de serè que ajudava als veïns que es quedaven sense sal. Anava d'illa en illa amb una gran caixa on els diferents alcaldes dipositaven un grapat de sal que en ser venuda proporcionés pergamins a aquells alcaldes que no trobessin finançament als mercats financers. Això sí, portava amb si un llibre que tots coneixien titulat «Exigències molt dures» que ell mateix s'encarregava de fer llegir i complir. Algunes de les illes que formaven el grup TRIS ja havien provat la medicina del Sr. Rescat i no semblava molt recomanable haver de sofrir les seves conseqüències.

Per Siepstain el temps començava a esgotar-se, el sòlid sistema financer començava a esquerdar-se. Als inversors d'altres illes els incomodava no saber exactament que amagaven les opaques caixes de fusta. Tants pergamins com deien els botiguers? O els drets de cobrament que incloïen difícilment tindrien el valor declarat.

Acte 7 I, per fi, l'acció

La primera acció per a un canvi a millor passa per posar-se en marxa. Analitzar el que no funciona i prendre mesures. I és que, qualsevol alcalde d'illa o governador de les paradetes sap que el que facis avui no ho hauràs de fer demà. En aquest sentit la desconfiança dels inversors cap a un sistema una mica opac era un pes difícil d'arrossegar. Per això, en Siepstain van comprar una eina anomenada FROT (fons de reestructuració i ordenació del sistema de tenidors).

D'aquesta manera, governador i alcalde es van conjurar a aconseguir el flux de pergamins i això solament podia passar per donar instruccions perquè les caixes de fusta es transformessin en urnes de vidre, prou transparents com perquè qualsevol inversor sabés els pergamins que realment incloïa cada caixa i si fos necessari ajudar-los perquè poguessin sanejar els seus comptes. A més es potenciava la unió de diverses paradetes de manera que aprofitessin economies d'escala i recuperessin la rendibilitat.

D'altra banda quedaven tasques complicades per fer, i és que per recuperar un equilibri feia falta que els agricultors fossin més competitius. Fer bé el que un sap fer i aprendre el que no sap. En aquest sentit, s'havia de tractar de generar productes AVA (productes d'alt valor afegit) atractius per als consumidors d'altres illes, però sobretot ser valents i dur a terme aquelles reformes estructurals que fessin confiar que l'economia de la illa seria prou productiva per superar el sot. La veritat és que calia ser optimista. Alguns indicadors semblaven indicar que la senda TRIS quedava enrere però encara era ràpid per assegurar-ho.

Com va acabar? La veritat és que no ho sé, encara hi estem treballant. Tanmateix, el camí caminat ha de servir per aprendre i per això us ho narro amb aquestes paraules.